

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi  
İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı  
Öğretim Üyesi

# CILT I

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi  
İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı  
Öğretim Üyesi

# CILT II

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi  
İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı  
Öğretim Üyesi

# CILT III

# İÇİNDEKİLER

## CİLT I

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| Prof. Dr. Nuri Çelik Hoca'ya eserimi ithaf ederken ... | VII |
| ÖNSÖZ .....                                            | XI  |
| KISALTMALAR.....                                       | XLV |
| §1. GİRİŞ .....                                        | 1   |

## I. BÖLÜM

### GENEL OLARAK İSPAT YÜKÜ VE ARAÇLARI

|                                                                                  |    |
|----------------------------------------------------------------------------------|----|
| §2. İSPAT KAVRAMI .....                                                          | 7  |
| I. İspat: Hukuki, Sosyolojik ve Psikolojik Boyutları Olan Bir Kavram.....        | 7  |
| II. İspatın Önemi: Idem Est Non Esse Aut Non Probari.....                        | 10 |
| III. İspat Hukukunun Kapsamı.....                                                | 11 |
| IV. İspat Hukuku Kaynakları .....                                                | 11 |
| V. İspat Hukukunun Amacı: Gerçeğin Ortaya Çıkarılması .....                      | 16 |
| VI. İspatın Konusu .....                                                         | 18 |
| 1. Hâkimin Hukuku Resen Uygulaması .....                                         | 18 |
| a. Iura Novit Curia .....                                                        | 18 |
| b. Yabancı Hukukun Uygulanması .....                                             | 19 |
| c. Örf ve Adet Kuralları.....                                                    | 24 |
| aa. Örf ve Adet Kurallarının Resen Uygulanması .....                             | 24 |
| bb. İş Uyuşmazlıklarında İşyeri Gelenekleri: İşyeri Uygulamaları ve İspatı ..... | 24 |

|                                                                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| cc. Örf ve Adet Kurallarının İş Uyuşmazlıklarında<br>Resen Uygulanma Örnekleri.....                         | 25  |
| d. Toplu İş Sözleşmesinin İspatı.....                                                                       | 27  |
| 2. İspatın Konusu: Vakıalar (Olgular).....                                                                  | 28  |
| 3. Vakıaların Hukuk Normuyla Eşleştirilmesi: Hukuki<br>Sınıflandırma (Altılama/ Substumption) .....         | 38  |
| 4. İspat Faaliyeti.....                                                                                     | 38  |
| 5. İspat Türleri.....                                                                                       | 39  |
| 6. İspat Ölçüsü (Standart of Proof) .....                                                                   | 46  |
| VII. İspat Hakkı.....                                                                                       | 58  |
| 1. Anlamı.....                                                                                              | 58  |
| 2. Hukuki Temeli: Hak Arama Özgürlüğü ve Hukuk Devleti..                                                    | 59  |
| 3. İspat Hakkının Kapsamı.....                                                                              | 63  |
| §3. İSPAT YÜKÜ.....                                                                                         | 72  |
| I. İspat Yüğü Kavramı .....                                                                                 | 72  |
| II. İspat Yüğünün Paylaştırılmasında Genel Kurallar .....                                                   | 81  |
| 1. İspat Yüğü Paylaşımının Genel ve Soyut Kurallarla<br>Düzenlenmesi.....                                   | 82  |
| a. Batı Avrupa'da ve Hukukumuzda İspat Yüğüne Ait<br>Soyut ve Genel Kurallar .....                          | 82  |
| b. Genel ve Soyut Kurallardan Hareket Eden<br>Yaklaşımların Hukuki Temeli: Geleneksel Norm<br>Teorisi ..... | 87  |
| 2. İspat Yüğünün Somut Olayın Özelliklerine Göre<br>Mahkemece Paylaştırılması .....                         | 95  |
| 3. İspat Yüğünün İlkelere Göre Paylaştırılması .....                                                        | 95  |
| a. Olasılıkları Esas Alarak Oluşturulan İlkeler .....                                                       | 95  |
| b. Delilleri Esas Alarak Oluşturulan İlkeler .....                                                          | 100 |
| c. Tarafları Esas Alarak Oluşturulan İlkeler .....                                                          | 106 |
| 4. İspat Yüğüne İlişkin Düzenleme ve İlkelerin<br>Değerlendirilmesi .....                                   | 110 |
| 5. İspat Yüğü Dağıtım Modeli Önerisi.....                                                                   | 117 |

|      |                                                                                   |     |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| a.   | Norm Teorisinin Güven ve Dürüstlük İlkeleriyle<br>Bütünleştirilmesi.....          | 117 |
| b.   | Borçların İfası ve İspat Yüğü .....                                               | 121 |
| aa.  | Borcun Varlığını ve Kapsamını İspat.....                                          | 121 |
| bb.  | Borcun İfa Edildiğini (Execution) İspat.....                                      | 122 |
| cc.  | Borcun Gereğı Gibi İfa Edilmediğini (Breach<br>of Contract) İspat .....           | 123 |
| dd.  | Borcun Sona Erdiğini Gösteren veya İfasına<br>Engel Olan Olguların İspatı.....    | 141 |
| ee.  | Borç İlişkisinin Temelini Oluşturan Hukuki<br>İşlemin Geçersizliği ve İspat ..... | 142 |
| c.   | Hakların Kullanılması ve İspat Yüğü.....                                          | 144 |
| aa.  | Hakkın Varlığını İspat .....                                                      | 144 |
| bb.  | Hakkın Kullanılması ve İspat.....                                                 | 144 |
| cc.  | Hakkın Düşüğünü İspat: Özellikle Hak<br>Düşürücü Süreler.....                     | 148 |
| III. | İspat Yüğünün Kanunla Paylaştırılması.....                                        | 159 |
| 1.   | Genel Olarak.....                                                                 | 159 |
| 2.   | İş Uyuşmazlıklarında İspat Yüğünün Kanunla<br>Paylaştırılması.....                | 160 |
| IV.  | İspat Yüğünün Paylaştırılmasında Karineler .....                                  | 163 |
| 1.   | Genel Olarak.....                                                                 | 163 |
| 2.   | Yasal Karineler.....                                                              | 164 |
| 3.   | Fiili Karineler.....                                                              | 171 |
| V.   | İkrar ve İspat Sürecindeki Yeri .....                                             | 181 |
| 1.   | İkrar Kavramı.....                                                                | 181 |
| 2.   | Kesin Delilden (HUMK) Taraflarca Uzlaşılan Vakıa<br>Niteliğine (HMK) ... ..       | 182 |
| 3.   | Mahkeme İçi ve Mahkeme Dışı İkrar Ayırımının<br>Kaldırılmış Olması .....          | 182 |
| 4.   | İkrarın İspat Sürecindeki Önemi.....                                              | 188 |
| VI.  | İspat (Yüğü) Anlaşmaları.....                                                     | 191 |

|                                                                                                         |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| §4. İŞ UYUŞMAZLIKLARINDA İSPAT ARAÇLARI: DELİLLER ...                                                   | 193 |
| I. Delil Kavramı .....                                                                                  | 193 |
| II. Kesin Deliller.....                                                                                 | 198 |
| 1. Genel Olarak.....                                                                                    | 198 |
| 2. Senet.....                                                                                           | 199 |
| a. Belge ve Senet.....                                                                                  | 199 |
| aa. Belge: Senedi de Kapsayan Üst Kavram.....                                                           | 199 |
| bb. Senet Kavramı .....                                                                                 | 205 |
| b. Senetle İspat Zorunluluğu .....                                                                      | 216 |
| c. Senetle İspat Zorunluluğunun İstisnaları .....                                                       | 220 |
| aa. Delil Başlangıcı.....                                                                               | 220 |
| bb. Karşı Tarafın Muvafakati İle Tanık Dinlenmesi<br>(HMK m. 200/2) .....                               | 227 |
| cc. Senetle İspat Kurallarının (Diğer) İstisnaları<br>(HMK m. 203).....                                 | 227 |
| d. Belgelerin İbrazı .....                                                                              | 228 |
| 3. Yemin .....                                                                                          | 232 |
| a. Yemin Yöntemi ve Konusu.....                                                                         | 232 |
| b. Taraf Yemini .....                                                                                   | 233 |
| c. Hâkimin Teklif Ettiği Yeminin (Tamamlayıcı<br>Yemin) Kaldırılması ve İş Uyuşmazlıklarına Etkisi..... | 244 |
| 4. Kesin Hüküm .....                                                                                    | 246 |
| III. Takdiri Deliller .....                                                                             | 259 |
| 1. Tanık.....                                                                                           | 259 |
| 2. Bilirkişi.....                                                                                       | 275 |
| 3. Keşif.....                                                                                           | 288 |
| 4. Kanunda Düzenlenmemiş Deliller .....                                                                 | 292 |
| IV. Delil Sözleşmeleri ve İş Uyuşmazlıklarında Uygulanabilirliği.                                       | 294 |
| 1. HMK'da Delil Sözleşmeleri.....                                                                       | 294 |
| 2. İş Uyuşmazlıklarında Delil Sözleşmeleri .....                                                        | 294 |
| V. Delile Dayanmaktan Vazgeçme .....                                                                    | 297 |

|                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| VI. İspat Aracı Olarak İsticvab.....                                                         | 300 |
| §5. İŞ UYUŞMAZLIKLARINDA İSPAT YÖNTEM VE<br>ARAÇLARIN HUKUKA UYGUNLUĞU SORUNU .....          | 311 |
| I. Delillerin Hukuka Uygunluğunun Hukuki Dayanakları .....                                   | 311 |
| II. Delillerin Hukuka Uygunluğunun Anlamı.....                                               | 313 |
| III. İspat Hakkı Karşısında Hukuka Aykırı Delilin Kabul<br>Edilmesi Tartışmaları.....        | 316 |
| 1. AİHM İçtihadı ve Özel Yaşam Gizliliği.....                                                | 316 |
| 2. İspat Hakkının Diğer Temel Haklarla Ölçülülük<br>İlkesine Göre Uzlaştırılması Gereği..... | 326 |
| a. Fransız Hukuku: Özel Yaşam Gizliliğinin<br>Güçlenen İspat Hakkıyla Dengelenmesi.....      | 326 |
| b. Alman ve Avusturya Hukuku: Menfaat Tartımına<br>Dayalı Dengeleyici Yaklaşımlar.....       | 331 |
| c. İspanyol Hukuku: Yargı Kararlarında Ağırlık<br>Kazanan Menfaat Tartımı .....              | 337 |
| d. İsviçre Hukuku: Yasal Temele Dayandırılan<br>Dengeleyici Yaklaşım .....                   | 340 |
| IV. İş Uyuşmazlıklarında Geleneksel Deliller ve Hukuka<br>Uygunluğu .....                    | 356 |
| 1. İşyerinde Yapılan Denetimler (Audit'ler) .....                                            | 356 |
| 2. Hileli Stratejilerin (Mizansen) Hukuka Uygunluğu<br>Tartışması.....                       | 370 |
| 3. İşçiye Gelen Mektupların Açılması (Kâğıt Ortamında) ....                                  | 377 |
| 4. İşçinin Üzerinden, Çanta, Masa, Çekmece ve<br>Dolaplarından Elde Edilen Deliller.....     | 381 |
| 5. Üçüncü Şahıslardan Elde Edilen Belge ve Bilgiler .....                                    | 394 |
| V. Dijital ve Elektronik Ortamda Elde Edilen Delillerin<br>Hukuka Uygunluğu.....             | 397 |
| 1. Kişisel Verilerin ve Haberleşme Özgürlüğünün<br>Korunmasına İlişkin Esaslar.....          | 397 |
| a. Kişisel Verilerin Korunması Hükümleri İhlal<br>edilerek Elde Edilen Deliller.....         | 397 |



|                                                                                                       |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| b. Haberleşme Gizliliği İhlal Edilerek Elde Edilen Deliller .....                                     | 417 |
| 2. Telefon ve Ses Kayıtları .....                                                                     | 418 |
| 3. Bilgisayarlar Üzerinde Bulunan Dosya ve Klasörler .....                                            | 427 |
| 4. İnternette Gezinme Kayıtları ve Klaveye Yakalayıcı Yazılımlarla Takip.....                         | 431 |
| a. Elektronik İzlemenin Yaygınlığı.....                                                               | 431 |
| b. İşverenin Denetim Hakkına İlişkin Batı'da Görülen Temel Yaklaşımlar .....                          | 431 |
| c. E-Posta ve İnternet İzleme Süreçlerinin Ortak ve Farklı Noktaları .....                            | 434 |
| 5. İnternet ve Bilgisayar Faaliyetleri Üzerinde İşverenin Denetim Hakkının Kapsamı Ve Sınırları ..... | 435 |
| 6. Klavye yakalayıcı (Keylogging) Yazılımlarıyla Takip .....                                          | 439 |
| 7. E-postalar ve İspat .....                                                                          | 442 |
| a. E-Postaların İncelenmesi ve Delil Olarak Sunulması Süreçleri.....                                  | 442 |
| b. Özel/Kişisel Nitelikte E-Posta Mesajları .....                                                     | 443 |
| c. Kurumsal Mesajlar Ve Profesyonellik Karinesi .....                                                 | 447 |
| d. AYM Kararları ve Değerlendirilmesi .....                                                           | 456 |
| 8. SMS Mesajları, Whatsapp ve Benzer Mesajlaşma Programları .....                                     | 469 |
| a. SMS (Kısa Mesaj Servisi), Whatsapp veya Diğer Metin Mesajlarının Hukuki Niteliği.....              | 469 |
| b. SMS/Whatsapp ve Benzeri Mesajlaşma Programları ve Profesyonellik Karinesi.....                     | 469 |
| c. Mesajın Muhatabı (Alıcısı) Tarafından Delil Olarak Kullanımı .....                                 | 474 |
| d. İki Çalışan Arasındaki Mesajın İşveren Tarafından Kullanımı .....                                  | 477 |
| e. WhatsApp Grup Paylaşımları .....                                                                   | 485 |
| f. Whatsapp Durum (Status) Paylaşımları.....                                                          | 493 |

|                                                                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 9. Fotoğraf ve Video Kamera Görüntülerinin İspat Gücü.....                                                                | 496 |
| a. Big Brother is Watching You! .....                                                                                     | 496 |
| b. Kamera İle İzleme Faaliyetinin Hukuka Uygunluğu ...                                                                    | 497 |
| c. Kamera İle İzleme Faaliyetiyle Elde Edilen<br>Delillerin Hukuka Uygunluğu .....                                        | 503 |
| d. Kamera İle İzleme Faaliyetine İlişkin Özel Durumlar.                                                                   | 516 |
| 10. USB Stick' ler (Taşınabilir Hard Diskler) ve Benzer<br>Araçlar .....                                                  | 522 |
| 11. Konum Bilgileri (Géolocalisation) .....                                                                               | 525 |
| 12. Biyometrik Veriler .....                                                                                              | 531 |
| 13. Çalışanların Sosyal Medya Paylaşımlarının Delil<br>Olarak Kullanılması.....                                           | 536 |
| VI. Çalışanın İşyeri Kayıtlarını Ele Geçirmesi.....                                                                       | 553 |
| 1. İşverenin Ticari Sırları vs. Çalışanın İspat Hakkı.....                                                                | 553 |
| 2. Üçüncü Kişilerin Gizli Verileri vs. Çalışanın İspat Hakkı..                                                            | 558 |
| 3. Diğer Çalışanların Özel Yaşam Gizliliği vs. Çalışanın<br>İspat Hakkı .....                                             | 560 |
| VII. Hukuka Aykırı Delil Yasağının Uzak Etkileri (Zehirli<br>Ağacın Meyveleri) .....                                      | 563 |
| 1. Zehirli Ağacın Meyveleri Öğretisi ve Özel Hukuk.....                                                                   | 563 |
| 2. İş Uyuşmazlıklarında Yasak Delillerin Uzak Etkileri .....                                                              | 564 |
| §6. MEDENİ YARGILAMA HUKUKU İLKELERİ VE İŞ<br>UYUŞMAZLIKLARININ ÖZELLİKLERİ İŞİĞİNDA<br>DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ..... | 568 |
| I. Tasarruf İlkesi (HMK m. 24) .....                                                                                      | 568 |
| II. Taraflarca Getirilme İlkesi (HMK m. 25) .....                                                                         | 570 |
| 1. Kapsamı .....                                                                                                          | 570 |
| 2. Sınırları .....                                                                                                        | 573 |
| 3. İstisnası .....                                                                                                        | 574 |
| 4. İş Uyuşmazlıklarında Taraflarca Getirilmesi İlkesi .....                                                               | 575 |
| 5. Somutlaştırma Yükü.....                                                                                                | 583 |
| III. Taleple Bağlılık İlkesi (HMK m. 26) .....                                                                            | 589 |

|                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------|-----|
| IV. Hukuki Dinlenilme Hakkı (HMK m. 27) .....                           | 605 |
| V. Aleniyet İlkesi (HMK m. 28) .....                                    | 609 |
| VI. Dürüst Davranma ve Doğruyu Söyleme Yükümlülüğü<br>(HMK m. 29) ..... | 611 |
| 1. Dürüst Davranma Yükümlülüğü .....                                    | 611 |
| 2. Doğruyu Söyleme Yükümlülüğü .....                                    | 615 |
| VII. Usul Ekonomisi İlkesi (HMK m. 30) .....                            | 616 |
| VIII. Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi (HMK m.31) .....                  | 627 |
| IX. Yargılamanın Sevk Ve İdaresine İlişkin İlkeler .....                | 639 |
| X. Hukukun Resen Uygulanması .....                                      | 639 |

## **CİLT II**

### **II. BÖLÜM**

### **İŞ SÖZLEŞMESİNİN YAPILMASI VE İÇERİĞİNE İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARDA İSPAT**

|                                                                                     |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| §7. İŞ SÖZLEŞMESİNİN YAPILMASINA İLİŞKİN<br>UYUŞMAZLIKLARDA İSPAT .....             | 641 |
| I. İş Sözleşmesinin Varlığının İspatı .....                                         | 641 |
| 1. İspat Yükü .....                                                                 | 641 |
| 2. İspat Araçları .....                                                             | 642 |
| II. İş Sözleşmesinin Varlığını ve Hükümlerini Engelleyen<br>Nedenlerin İspatı ..... | 655 |
| 1. Sözleşmenin Tam veya Kısmi Hükümsüzlüğü .....                                    | 655 |
| 2. Aşırı Yararlanma .....                                                           | 665 |
| a. İspat Yükü .....                                                                 | 665 |
| b. İspat Araçları .....                                                             | 670 |
| 3. İrade Bozuklukları .....                                                         | 670 |

|                                                                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| a. İspat Yüğü.....                                                                                                                             | 670 |
| b. İspat Araçları.....                                                                                                                         | 679 |
| 4. Muvazaa.....                                                                                                                                | 679 |
| a. İspat Yüğü.....                                                                                                                             | 679 |
| b. İspat Araçları.....                                                                                                                         | 681 |
| 5. Genel İşlem Koşulları ve İspat .....                                                                                                        | 687 |
| a. Genel İşlem Koşullarının Kapsam ve Hükümleri .....                                                                                          | 687 |
| b. Genel İşlem Koşulları ve İspat.....                                                                                                         | 690 |
| c. Genel İşlem Koşullarının İş Hukukunda<br>Uygulanması .....                                                                                  | 696 |
| III. Sözleşmenin Nitelendirilmesi Bakımından İspat:                                                                                            |     |
| Sözleşmenin “İş Sözleşmesi” Olup Olmadığı .....                                                                                                | 713 |
| 1. İspat Yüğünün Dağılımına İlişkin Esaslar .....                                                                                              | 713 |
| 2. İş Sözleşmesinin İspatında Belirleyici Ölçütler .....                                                                                       | 726 |
| a. İş Sözleşmesinin Unsurları.....                                                                                                             | 726 |
| b. Bağımlılık İlişkisinin Varlığının İspatı.....                                                                                               | 733 |
| aa. Yönetim, Denetim ve Yaptırım Yetkilerinin<br>Birlikte Kanıtlanmasının Zorluğu .....                                                        | 733 |
| bb. İspat Güçlüğünün Fiili Karinelerle Aşılması<br>Yöntemi.....                                                                                | 735 |
| cc. Bağımlılık İlişkisinin Saptanmasında Fiili<br>Karineler .....                                                                              | 737 |
| dd. İş Sözleşmesinin İspatında Yasal Karine<br>Yaklaşımı: ABD İşçilik Karinesi (ABC Testi)<br>ve Platform Çalışmalarına Yönelik AB Yönergesi.. | 751 |
| 3. Konut Kapıcıları-Aile İçi Yardımlaşma Tartışmaları .....                                                                                    | 760 |
| 4. Çırak-İşçi Ayırımı.....                                                                                                                     | 764 |
| IV. Sözleşmenin Tarafları Bakımından Uyuşmazlıklarda İspat.....                                                                                | 772 |
| 1. İşverenin “Asıl İşveren” Niteliğine Yönelik<br>Uyuşmazlıklarda İspat .....                                                                  | 772 |
| a. Asıl İşveren Alt İşveren İlişkisinin Kurucu Unsurları..                                                                                     | 772 |
| b. Kurucu Unsurları İspat Yüğü.....                                                                                                            | 775 |

|                                                                                                                                 |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| aa. İspat Yükünün Alt İşveren İlişkisinin Varlığını<br>İddia Eden Tarafa Düşmesi Gereği .....                                   | 775 |
| bb. İspat Faaliyetinde Kullanılan Ölçüt ve Fiili<br>Karineler .....                                                             | 775 |
| 2. Muvazaalı ve Kanuna Aykırı İşlemlerle Gerçek<br>İşverenin Gizlenmesi: Hukuka Aykırı Alt İşveren<br>İlişkileri ve İspat ..... | 785 |
| a. Alt İşveren İlişkisinin Kötüye Kullanılmasını<br>Engellemeye Yönelik Düzenlemeler .....                                      | 785 |
| b. Muvazaalı Alt İşverenlik İlişkisi ve İspatı .....                                                                            | 789 |
| aa. İspat Yüğü ve Yöntemi.....                                                                                                  | 789 |
| bb. İspat Araçları.....                                                                                                         | 805 |
| c. Kanuna Aykırı Asıl İşveren Alt İşveren İlişkileri ve<br>İş Sözleşmesinin Gizlenmesi .....                                    | 806 |
| 3. Gerçek İşverenin Geçici (Ödünç) İş İlişkisi Arkasında<br>Gizlenmesi ve İspat .....                                           | 814 |
| a. Geçici İş İlişkisi Kavramı.....                                                                                              | 814 |
| b. Geçici İş İlişkisinin İspatı .....                                                                                           | 816 |
| 4. Gerçek İşverenin Farklı Tüzel Kişilikler Ardına<br>Gizlenmesi: Organik Bağ ve İspat .....                                    | 828 |
| a. Organik Bağ Kavramı.....                                                                                                     | 828 |
| b. Organik Bağın İspatı .....                                                                                                   | 832 |
| V. İş sözleşmesinin Başlangıç Zamanının İspatı .....                                                                            | 838 |
| 1. İşçinin İşe Giriş Tarihinin İş Uyuşmazlıklarındaki Önemi                                                                     | 838 |
| 2. İspat Yüğü.....                                                                                                              | 838 |
| 3. İspat Araçları.....                                                                                                          | 839 |
| VI. İş Sözleşmesinin Türü ve Süresinin İspatı .....                                                                             | 851 |
| 1. Sözleşmenin Belirli-Belirsiz Süreli Niteliğı ve İspat.....                                                                   | 851 |
| a. İspat Yüğü.....                                                                                                              | 851 |
| b. İspat Araçları.....                                                                                                          | 857 |
| c. Belirli Süreli Sözleşme İddiasında Bulunan Tarafın<br>Hukuksal Nitelendirme Bakımından Etkisi .....                          | 866 |

|                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| d. Belirli Süreli Sözleşmenin Sona Ermesine Rağmen<br>İş İlişkilerinin Devamı Durumunda İspat..... | 868 |
| 2. Sözleşmenin Kısmi-Tam Süreli Niteliği ve İspat.....                                             | 870 |
| a. Kısmi-Tam Süreli Sözleşme Ayırımı Bakımından .....                                              | 870 |
| b. Kısmi Çalışma Türleri Bakımından.....                                                           | 876 |
| 3. Uzaktan Çalışma Dayalı İş İlişkisinin İspatı .....                                              | 877 |
| VII. İş Sözleşmesinin Yapma Yükümlülükleri ve İspat .....                                          | 880 |
| 1. Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırma Yükümlülüğü .....                                            | 880 |
| 2. Engellilik Nedeniyle İşten Ayrılanlar.....                                                      | 881 |
| 3. Askerlik ve Kanuni Görev Nedeniyle İşten Ayrılanlar .....                                       | 884 |
| 4. Toplu İşçi Çıkarma Sonrasında Yeniden İstihdam<br>Yükümlülüğü .....                             | 888 |
| VIII. İş Sözleşmesi Görüşmelerinde Kusur (Culpa in<br>Contrahendo) ve İspat.....                   | 891 |
| 1. Sözleşme Öncesi Sorumluluk ve Hukuki Temeli.....                                                | 891 |
| 2. İspat Yüğü ve Araçları .....                                                                    | 892 |
| §8. İŞ SÖZLEŞMESİNİN İÇERİĞİNE İLİŞKİN<br>UYUŞMAZLIKLAR VE İSPAT .....                             | 905 |
| I. İş Sözleşmesinin Genel İçeriği .....                                                            | 905 |
| 1. Ortaya Çıkan Uyuşmazlıklar ve İş Sözleşmesinin<br>İçeriğini Açıklığa Kavuşturma Çabaları .....  | 905 |
| 2. İşverenin Çalışma Koşullarını Bilgilendirme<br>Yükümlülüğü ve İspat Faaliyetine etkisi .....    | 907 |
| 3. Ücretin Miktarının İspatı .....                                                                 | 911 |
| a. İspat Yüğü .....                                                                                | 911 |
| b. İspat Araçları.....                                                                             | 916 |
| aa. Genel Olarak.....                                                                              | 916 |
| bb. Uygulamada İşverenin Savunmasına Dayanak<br>Oluşturan Deliller ve İspat Gücü.....              | 917 |
| cc. Uygulamada İşçinin Dayandığı Delillerin<br>Kapsamı .....                                       | 921 |

|                                                                                                        |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| dd. Ücretin İspatına İlişkin Sorunlara Alternatif<br>Çözüm: Mesleki Örf ve Adetin Araştırılması.....   | 937  |
| c. Sosyal Sigorta Tespit Davalarında Ücretin İspatı .....                                              | 944  |
| d. Ücretin Ödendiği Para Biriminin İspatı .....                                                        | 946  |
| e. Ücret Ekleri ve İspatı .....                                                                        | 947  |
| aa. Bordroda Görünmeyen Ücret Eklerinin<br>Kanıtlanması.....                                           | 947  |
| bb. Primlerin İspatı.....                                                                              | 950  |
| cc. İkramiyenin İspatı.....                                                                            | 959  |
| 4. İş Görme Borcunun Kapsamının İspatı .....                                                           | 961  |
| a. İspat Yüğü .....                                                                                    | 961  |
| b. İşçinin Görevi ve İspat .....                                                                       | 962  |
| c. Çalışma Süresi ve Çalışma Saatlerinin İspatı.....                                                   | 966  |
| d. İşyerine İlişkin İspat Sorunları .....                                                              | 968  |
| II. İş Sözleşmesini Tamamlayan İşyeri Uygulamaları ve İspatı .....                                     | 974  |
| 1. İşyeri Uygulamasının Varlığının İspatı .....                                                        | 974  |
| a. İspat Yüğü .....                                                                                    | 974  |
| b. İspat Araçları .....                                                                                | 976  |
| c. İspat Yöntem ve Süreci.....                                                                         | 979  |
| 2. İşyeri Uygulamasının Kaldırılması ve İspat .....                                                    | 982  |
| III. İş Sözleşmesinde Yer Alan Özel Hükümler ve İspat .....                                            | 992  |
| 1. Genel Olarak.....                                                                                   | 992  |
| 2. İspat Yüğünün Dağılımında Hareket Noktası: Özel<br>Koşulların İddia Edence İspatlanması Gereği..... | 994  |
| 3. Uygulamada Görülen Özel Hükümler .....                                                              | 995  |
| a. Deneme Süresi .....                                                                                 | 995  |
| b. Çalışma Koşullarında Değişiklik Yetkisi Veren<br>Hükümler .....                                     | 1004 |
| aa. Hükümlerin Varlığı ve Geçerliliğini İspat .....                                                    | 1004 |

|                                                                                                                               |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| bb. Hükümün Uygulanma Sürecinde İspat: Hakkın<br>Kötüye Kullanılmasından Ayrımcılığın<br>İspatına Benzer Bir Modele Doğru ... | 1012 |
| cc. Değerlendirme: İspat ve Denetim Rejimi Nasıl<br>Olmalı?.....                                                              | 1019 |
| c. Cezai Şart .....                                                                                                           | 1021 |
| aa. Cezai Şart Kavramı.....                                                                                                   | 1021 |
| bb. Cezai Şartın Varlığını İspat.....                                                                                         | 1023 |
| cc. Cezai Şartın Ödenmesini Gerektirecek Şartın<br>Gerçekleştiğini İspat.....                                                 | 1028 |
| dd. Cezai Şart ve Zararın İspatı İlişkisi .....                                                                               | 1034 |
| ee. Cezai Şartın İndirilmesi ve İspat .....                                                                                   | 1035 |
| d. Eğitim Karşılığı Çalışma Yükümlülükleri ve<br>Hukuksal Yaptırımlar .....                                                   | 1040 |
| aa. İspat Yükü.....                                                                                                           | 1040 |
| bb. İspat Araçları.....                                                                                                       | 1049 |
| e. Rekabet Yasağı.....                                                                                                        | 1053 |
| aa. Rekabet Yasağına İlişkin Uyuşmazlıklar.....                                                                               | 1053 |
| bb. Rekabet Yasağı ve İspat.....                                                                                              | 1056 |
| aaa. Rekabet Yasağının Varlığının İspatı.....                                                                                 | 1056 |
| bbb. Rekabet Yasağının Geçerlilik Koşullarının<br>İspatı.....                                                                 | 1060 |
| ccc. Rekabet Yasağının Sınırlanması ve İspat .....                                                                            | 1068 |
| ddd. Karşı Edim Talepleri Bakımından İspat .....                                                                              | 1072 |
| eee. Rekabet Yasağının Geçersizliği<br>Durumunda Ortaya Çıkan<br>Uyuşmazlıklarda İspat .....                                  | 1077 |
| fff. Rekabet Yasağını Sona Erdiren Koşulların<br>İspatı.....                                                                  | 1078 |
| f. Fazla Çalışma Karşılıklarının Ücrete Dahil<br>Edilmesi (Convention de forfait) .....                                       | 1082 |
| aa. Hükümün Varlığını İspat Yükü .....                                                                                        | 1082 |
| bb. İspat Araçları.....                                                                                                       | 1083 |



|                                                                                                                   |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| g. Yan İşte Çalışma Yasağına İlişkin Hükümler/<br>Münhasırlık Koşulları (Clauses d'exclusivité) ve<br>İspat ..... | 1096 |
| aa. Hükümün Varlığı ve Geçerliliğini İspat Yüğü .....                                                             | 1096 |
| bb. İspat Araçları .....                                                                                          | 1105 |
| h. Hedef (Kota) Hükümleri (Clause d'objectifs) .....                                                              | 1106 |
| i. İş Sözleşmesinin Feshine İlişkin Düzenlemeler .....                                                            | 1108 |
| IV. İş Sözleşmesinin İçeriğinin Değiştirilmesine Bağlı İspat<br>Sorunları .....                                   | 1111 |
| 1. Değişikliğin Varlığını İspat .....                                                                             | 1111 |
| 2. Değişikliğin Karşı Tarafça Kabulünü İspat .....                                                                | 1118 |

### **III. BÖLÜM**

## **İŞ SÖZLEŞMESİNİN İFASI VE İSPAT**

|                                                                                                 |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| §9. İŞVERENİN BORÇLARININ İFASI VE İSPAT .....                                                  | 1131 |
| I. Ücret Ödeme Borcu .....                                                                      | 1131 |
| 1. Ücretin Ödemelerinin İspatı .....                                                            | 1131 |
| a. İspat Yüğü .....                                                                             | 1131 |
| b. İspat Araçları .....                                                                         | 1133 |
| 2. Fazla Çalışma Ücretlerinin İspatının Gösterdiği<br>Özellikler .....                          | 1157 |
| a. İspat Yüğü .....                                                                             | 1157 |
| b. Fazla Çalışma Ücretinin İspatında Ücret Bordroları .                                         | 1159 |
| aa. Fazla Çalışma Sütunu Boş ve İmzalı Ücret<br>Bordrolarının İspat Değeri .....                | 1159 |
| bb. Fazla Çalışma Ücretleri Tahakkuk Ettirilmiş ve<br>İmzalı Bordroların İspat Değeri .....     | 1160 |
| cc. Fazla Çalışma Ücretleri Tahakkuk Ettirilmiş<br>Ancak İmzasız Bordroların İspat Değeri ..... | 1170 |
| dd. Elektronik Ortamda veya KEP Vasıtasıyla<br>Tebliğ Edilen Ücret Pusulaları .....             | 1174 |

|                                                                                                                                       |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ee. Dönemsel Edimlere (TBK m. 104) İlişkin<br>Düzenlemenin Uygulanabilirliği Tartışması .....                                         | 1177 |
| c. Fazla Çalışma Karşılıklarının İzinle Ödendiği<br>Savunması ve İspat.....                                                           | 1178 |
| 3. Ücret Ödenmesinin Yargılamanın Her Aşamasında<br>Kanıtlanabileceği .....                                                           | 1184 |
| 4. Primlerin Ödendiğini İspat.....                                                                                                    | 1186 |
| 5. İş Görülmediği Halde Ücret Ödenmesi ve İspat.....                                                                                  | 1188 |
| 6. Parça Başı Ücret Ödenmesi ve İspat .....                                                                                           | 1194 |
| 7. Masrafların Ödenmesi ve İspat .....                                                                                                | 1195 |
| 8. Yıllık Ücretli İzin Uygulamasına İlişkin İspat Sorunları ..                                                                        | 1197 |
| a. Yıllık İznin Kullanılması ve Ücretinin Ödenmesi<br>Bakımından İspat Yüğü.....                                                      | 1197 |
| b. Yıllık İznin Kullanılması ve Ücretinin Ödenmesi<br>Bakımından İspat Araçları.....                                                  | 1201 |
| aa. İzin Kayıt Belgesi ve Önemi .....                                                                                                 | 1201 |
| bb. Çalışanın İkrarı.....                                                                                                             | 1221 |
| cc. Resmi Kayıtlarla Çelişen İzin Kullanılmadığı<br>İddiaları (Özellikle Yurtdışında Çalışanların<br>Pasaport/POL-Net Kayıtları)..... | 1223 |
| dd. Yıllık İznin İspatında Tanık Beyanlarının (Tek<br>Başına) Yetersizliği.....                                                       | 1224 |
| ee. Yıllık İznin İspatına İlişkin Genel<br>Değerlendirme .....                                                                        | 1228 |
| ff. Resen Yeminin Kaldırılması ve Uygulama<br>Boşluğunu Doldurma Çabaları .....                                                       | 1229 |
| c. Yıllık İznin Uygulanması Sürecindeki Diğer İspat<br>Sorunları.....                                                                 | 1232 |
| 9. İşverenin Karşı Alacaklarının İspatı .....                                                                                         | 1233 |
| a. Teminat Senetleri ve Karşı Alacakların İspatı<br>Konusunda İşlevi .....                                                            | 1233 |
| b. İşverence Yapılan Ödemelerin Niteliğine İlişkin<br>Uyuşmazlıklar ve İspat.....                                                     | 1236 |

|                                                                                                                                    |      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| c. İşverenin (Karşı Alacakları İçin) İşçiyi İbra Etmesi ...                                                                        | 1239 |
| d. Yıllık İzinde Çalışma Durumunda İşverenin<br>Ödediği Ücreti Geri İstemesi Hakkı ve İspat .....                                  | 1239 |
| II. İşçiyi Koruma Yükümlülüğü .....                                                                                                | 1241 |
| 1. İşverenin İşçiyi Koruma Yükümlülüğünün Kapsamı .....                                                                            | 1241 |
| a. İşverenin İşçiyi Koruma Yükümlülüğünün Gelişimi.                                                                                | 1241 |
| b. İşverenin İşçiyi Koruma Yükümlülüğünün Boyutları                                                                                | 1243 |
| 2. İşçiyi Koruma Yükümlülüğü ve İspat Yüğü .....                                                                                   | 1248 |
| 3. Yükümlülüğün İhlali Durumunda Tazminat Davaları<br>Bakımından İspat.....                                                        | 1259 |
| a. Maddi Tazminat Davaları Bakımından.....                                                                                         | 1259 |
| aa. Zararın İspatı .....                                                                                                           | 1259 |
| bb. Kusurun İspatı .....                                                                                                           | 1261 |
| cc. Uygun Nedensellik (İllyet) Bağının İspatı .....                                                                                | 1276 |
| aaa. İspat Yüğü.....                                                                                                               | 1276 |
| bbb. Sosyal Güvenlik Hukukuna ilişkin<br>Uyuşmazlıklarda Kanunda Yer Alan İş<br>Kazası Ölçütleri ve İspat Bakımından<br>Önemi..... | 1281 |
| ccc. SSGSK Kapsamında İş Kazası Olarak<br>Sayılan Durumların İşveren Sorumluluğı<br>Bakımından Etkisi .....                        | 1302 |
| dd. Uygun Nedensellik Bağının Kesilmesi ve İspat ...                                                                               | 1313 |
| b. Manevi Tazminat Davaları Bakımından.....                                                                                        | 1331 |
| aa. İşçinin İsteyebileceği Manevi Tazminat .....                                                                                   | 1331 |
| bb. Yakınların İsteyebileceği Manevi Tazminat .....                                                                                | 1338 |
| c. Destekten Yoksun Kalma Talepleri ve İspat .....                                                                                 | 1342 |
| aa. Destek Kavramı.....                                                                                                            | 1342 |
| bb. Destek Olgusunun İspatı ve Destek Karinesi.....                                                                                | 1342 |
| 4. Cinsel Taciz ve Mobbinge Karşı Koruma ve İspat .....                                                                            | 1348 |
| a. Cinsel Tacizin Varlığını İspat.....                                                                                             | 1348 |
| aa. Cinsel Tacizin Tanımlanmasındaki Güçlükler .....                                                                               | 1348 |

|                                                                                                            |      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| bb. Cinsel Tacizin İspat Faaliyetinde Somut Ölçüt<br>Önerisi: “İstenmeyen Davranış” .....                  | 1355 |
| cc. Cinsel Tacizi İspat Yüğü ve Araçları .....                                                             | 1361 |
| aaa. İspat Yüğü.....                                                                                       | 1361 |
| bbb. İspat Araçları.....                                                                                   | 1369 |
| b. Mobbingin Varlığını (Psikolojik Taciz) İspat.....                                                       | 1377 |
| aa. Mobbing Tanımı: Mission Impossible? .....                                                              | 1377 |
| bb. Mobbingin Unsurları .....                                                                              | 1381 |
| cc. Mobbingin İspatında Somut Ölçüt Önerisi:<br>Mobbing Kastı.....                                         | 1386 |
| dd. Mobbingin İspat Yüğü ve Araçları .....                                                                 | 1390 |
| aaa. Mobbing ve İspat Yüğü.....                                                                            | 1390 |
| bbb. Mobbing ve İspat Araçları.....                                                                        | 1405 |
| c. Cinsel Taciz ve Mobbing Durumunda Tazminat<br>Talepleri ve İspat .....                                  | 1415 |
| aa. Tazminat Taleplerinin Hukuki Dayanağı:<br>İşverenin İşçiyi Koruma Borcu .....                          | 1415 |
| bb. Mobbing ve Cinsel Taciz Vakıalarında<br>İşverenin Sorumluluğunun Hukuki Niteliği<br>Tartışmaları ..... | 1418 |
| cc. Mobbing ve Cinsel Taciz Vakıalarında<br>Tazminat Taleplerinin Kapsamı.....                             | 1431 |
| 5. Koruma Yükümlülüğünün Genişleyen Kapsamı:<br>Psikososyal Risklere Karşı Koruma ve İspat .....           | 1435 |
| 6. İşçinin Kişisel Verilerini Korunma Yükümlülüğü ve<br>İspat .....                                        | 1440 |
| a. Kişisel Verilerin İşlenmesinin Temel Hukuki<br>Dayanakları .....                                        | 1440 |
| b. Kişisel Veri İşlemenin Hukuka Uygunluğu .....                                                           | 1441 |
| aa. Hukuka Uygunluğun Anlamı .....                                                                         | 1441 |
| bb. Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı İşlenmesi ve<br>İspat .....                                            | 1443 |

|                                                                                                     |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| cc. İş Uyuşmazlıklarında Hukuka Aykırı Veri İşlenmesinden Doğan Talepler ve İspat .....             | 1456 |
| III. (Genel/Dar Anlamda) Eşit Davranma Yükümlülüğüne Aykırılık ve Ayırmıcılık Durumunda İspat ..... | 1459 |
| 1. (Genel/Dar Anlamda) Eşit Davranma Yükümlülüğü ve Ayırmıcılık Kavramları .....                    | 1459 |
| 2. Ayırmıcılık ve İspatı .....                                                                      | 1462 |
| a. İspat Yükü .....                                                                                 | 1462 |
| aa. Ayırmıcılığı İspat Güçlüğü ve Bunun Aşılması Konusunda Batı'da Atılan Adımlar.....              | 1462 |
| bb. Ayırmıcılık Uyuşmazlıklarında İspat Yükünün Dağıtılması Mekanizması.....                        | 1466 |
| b. Ayırmıcılık Temeline Dayalı Davalarda İşçinin İspat Faaliyetinin Kapsamı.....                    | 1481 |
| aa. Doğrudan Ayırmıcılık Bakımından.....                                                            | 1481 |
| bb. Dolaylı Ayırmıcılık Bakımından .....                                                            | 1484 |
| c. Ayırmıcılık Uyuşmazlıklarında İspat Araçları.....                                                | 1489 |
| d. Uygulamada Yaygın Görülen Ayırmıcılık Durumları ve İspat Faaliyeti .....                         | 1500 |
| e. Ayırmıcılığın Yaptırımı: Ayırmıcılık Tazminatının Uygulanmasında İspat .....                     | 1523 |
| f. İşverenin Cezai Sorumluluğu Bakımından İspat.....                                                | 1525 |
| 3. (Genel Anlamda) Eşit Davranma Yükümlülüğüne Aykırılık ve İspat .....                             | 1526 |
| a. İspat Yükü .....                                                                                 | 1526 |
| b. Eşit Davranma Yükümlülüğü Bakımından Özel Durumlar ve İspat .....                                | 1534 |
| aa. Ücret ve Sosyal Haklar Bakımından Eşitlik .....                                                 | 1534 |
| bb. Sözleşmenin Niteliği Bakımından Eşitlik .....                                                   | 1550 |
| cc. Greve Katılmayan İşçilerin Çalıştırılması ve Eşitlik.....                                       | 1554 |

|                                                                                                                                                                |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| dd. Disiplin Cezalarının Uygulanması ve İş Sözleşmesinin Feshinde Eşitlik.....                                                                                 | 1555 |
| c. İspat Araçları.....                                                                                                                                         | 1557 |
| d. Genel Anlamda Eşit Davranma Yükümlülüğüne Aykırılığın Durumunda Ortaya Çıkan Talepler Bakımından İspat.....                                                 | 1560 |
| aa. Genel Anlamda Eşit Davranma Yükümlülüğüne Aykırılık Bakımından Özel Ayırmıcılık Tazminatı Durumu: Sözleşmenin Niteliğine Göre Yaratılan Farklılıklar ..... | 1562 |
| IV. Buluş Yapan Çalışana Bedel Ödeme Yükümlülüğü ve İspat ..                                                                                                   | 1563 |
| 1. Bedel Ödeme Borcunun Hukuki Dayanağı.....                                                                                                                   | 1563 |
| 2. “Hizmet Buluşu” ve “Serbest Buluş” .....                                                                                                                    | 1563 |
| 3. Hizmet Buluşlarında Bildirim Yükümlülüğü ve İspat .....                                                                                                     | 1567 |
| 4. Hizmet Buluşu İçin Patent Başvurusu Yapılması .....                                                                                                         | 1568 |
| 5. Çalışan Buluşlarına İlişkin Hükümlerin Emredici Niteliği ve Hakkaniyete Uygunluk Şartı.....                                                                 | 1570 |
| 6. Sınai Mülkiyet Kanununda Serbest Buluşlara İlişkin Esaslar .....                                                                                            | 1570 |
| V. Bilgilendirme Yükümlülüğü ve İspat .....                                                                                                                    | 1571 |
| VI. Çalışma Belgesi Verme Yükümlülüğüne Aykırılıktan Doğan Uyuşmazlıklarda İspat .....                                                                         | 1574 |
| 1. Çalışma Belgesi Verme Yükümlülüğü.....                                                                                                                      | 1574 |
| 2. Çalışma Belgesi Verildiğini İspat .....                                                                                                                     | 1575 |
| 3. Çalışma Belgesinin Gerçekleri Yansıtmaması ve İspat .....                                                                                                   | 1576 |
| § 10. İŞÇİNİN BORÇLARININ İFASI VE İSPAT .....                                                                                                                 | 1581 |
| I. İş Görme Borcu.....                                                                                                                                         | 1581 |
| 1. İş Görme Borcunun İfasının İspatı.....                                                                                                                      | 1581 |
| a. İspat Yüğü .....                                                                                                                                            | 1581 |
| b. Fazla Çalışma İddiaları.....                                                                                                                                | 1583 |
| aa. İspat Yüğü .....                                                                                                                                           | 1583 |
| bb. İspat Araçları.....                                                                                                                                        | 1594 |

|                                                                                                               |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| aaa. Her Türlü Delille Çalışma Olgusunun Kanıtlanabileceği .....                                              | 1594 |
| bbb. Fazla Çalışmanın Kanıtlanmasında Tanık Beyanları.....                                                    | 1595 |
| ccc. Diğer Deliller .....                                                                                     | 1600 |
| cc. İşverenin İzni Dışında Fazla Çalışma Yapıldığı Savunması .....                                            | 1617 |
| dd. Fazla Çalışmanın Saptanmasında Ara Dinlenmesi Süreleri.....                                               | 1620 |
| ee. Fazla Çalışmalardan İndirim.....                                                                          | 1623 |
| 2. İş Görme Borcunun Kötü İfası (Özen Yükümlülüğüne Aykırılık) Durumunda İspat.....                           | 1629 |
| II. Sadakat Yükümlülüğü .....                                                                                 | 1646 |
| 1. Sadakat Yükümlülüğünün Anlamı ve Kapsamı.....                                                              | 1646 |
| 2. Sadakat Yükümlülüğünün İhlali ve İspat.....                                                                | 1649 |
| 3. Rekabet Etmeme Yükümlülüğünün İhlali ve İspat .....                                                        | 1652 |
| a. Sözleşme Devam Ederken Rekabet Etmeme Yükümlülüğü ve İspat.....                                            | 1652 |
| b. Sözleşme Sonrasına Yönelik Rekabet Yasağı Sözleşmesinin İhlali ve Tazminat Talepleri Bakımından İspat..... | 1654 |
| c. Sözleşme Sonrasına Yönelik Rekabet Yasağının Aynen İfası ve İspat.....                                     | 1660 |
| III. İşçinin Yükümlülüklerini İhlali Durumunda İşverenin Disiplin Yetkisi ve İspat .....                      | 1664 |
| 1. İşverenin Disiplin Yetkisi.....                                                                            | 1664 |
| 2. Disiplin Cezalarına İlişkin Uyuşmazlıklarda İspat Faaliyeti.....                                           | 1667 |
| a. Disiplin Cezalarının Esasa İlişkin Denetim Süreci ve İspat .....                                           | 1667 |
| b. Disiplin Cezalarına İlişkin Usul Kurallarının Denetim Süreçleri ve İspat.....                              | 1675 |

## CİLT III

## IV. BÖLÜM

İŞ SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ VE  
İSPAT

|                                                                                                                     |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| § 11. SÜRELİ FESİH BİLDİRİMİ İLE SÖZLEŞMENİN SONA<br>ERDİRİLMESİNDE İSPAT .....                                     | 1685 |
| I. İş Sözleşmesini Fesheden Tarafın Belirlenmesi.....                                                               | 1685 |
| 1. İspat Yüğü.....                                                                                                  | 1685 |
| 2. İspat Yöntem ve Araçları.....                                                                                    | 1690 |
| a. İşçinin Yazılı Fesih Bildirimi (İstifa Dilekçesi) .....                                                          | 1690 |
| aa. İstifa Dilekçesi ve İspat Gücü .....                                                                            | 1690 |
| bb. İstifa Dilekçesi ve İrade Bozuklukları.....                                                                     | 1692 |
| aaa. İstifa Dilekçesinin Baskıyla Alınması.....                                                                     | 1692 |
| bbb. Hileyle (Aldatma) İşçiden İstifa Dilekçesi<br>Alınması.....                                                    | 1699 |
| ccc. Beyaza İmza .....                                                                                              | 1705 |
| ddd. Matbu İstifa Dilekçesi.....                                                                                    | 1713 |
| eee. İstifa Dilekçesinin Sonradan İşleme<br>Konulması.....                                                          | 1713 |
| fff. İstifa Dilekçesinin Çelişkili Olması.....                                                                      | 1714 |
| ggg. İrade Bozukluğunun Kanıtlanmasının<br>Sonuçları .....                                                          | 1715 |
| cc. İstifa Dilekçesinin Haklı Fesih Olarak Yeniden<br>Vasıflandırılması (Requalification) .....                     | 1717 |
| b. İşçinin Yazılı Fesih Bildiriminde Bulunmamış<br>Olması Durumu: İşyerini Terk -Eylemli Fesih<br>Tartışmaları..... | 1726 |
| aa. İşyerini Terk Olgusu ve İspatı.....                                                                             | 1726 |
| bb. Çalışanın İşyerini Terk Ettiğini Gösteren Delil<br>ve Fiili Karineler.....                                      | 1730 |



|                                                                                                            |      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| II. Görünüşte Fesih İddiaları (Kayıtlarda Giriş-Çıkış Yapılması) ve İspat.....                             | 1740 |
| III. Kıdem Tazminatına Hak Kazandıran Özel Fesih Sebepleri ve İspat.....                                   | 1746 |
| 1. Yaşlılık, Emeklilik veya Malullük Aylığı veya Toptan Ödeme Almak Amacıyla Sözleşmenin Feshi .....       | 1746 |
| 2. Yaş Dışındaki Koşulları (Sigortalılık-Prim Ödeme Süresi) Tamamlayarak Fesih.....                        | 1749 |
| 3. Evlilik Nedeniyle Sözleşmenin Feshi.....                                                                | 1753 |
| 4. Askerlik Nedeniyle Sözleşmenin Feshi .....                                                              | 1762 |
| IV. İhbar Süresinde Tarafların Yükümlülükleri ve İspat .....                                               | 1765 |
| 1. İhbar Süresine Uyulması ve İspat .....                                                                  | 1765 |
| a. Usulüne Uygun İhbar Süresi Verildiğinin İspatı.....                                                     | 1765 |
| b. İhbar Süresini İhlal Eden Tarafın Belirlenmesi ve İspat .....                                           | 1767 |
| aa. İspat Yükü.....                                                                                        | 1767 |
| bb. İspat Faaliyeti.....                                                                                   | 1768 |
| aaa. İşverenin İhbar Süresine Uyulmamasından Sorumlu Olduğu Gösteren Olgular .....                         | 1768 |
| bbb. İşçinin İhbar Süresine Uyulmamasından Sorumlu Olduğunu Gösteren Olgular .....                         | 1771 |
| ccc. İhbar Süresi İçinde Ortaya Çıkan İfa Engellerinin Kanıtlanması .....                                  | 1773 |
| ddd. İhbar Sürelerinin Azaltılması veya Kullanılmasından Vazgeçilmesi .....                                | 1775 |
| c. İşçiye İş Arama İzni Verilmesi ve İspat .....                                                           | 1778 |
| 2. İşin Kanuna Uygun Olarak Bırakılması ve Yeni İşverenin Sorumluluğuna İlişkin Uyuşmazlıklarda İspat..... | 1782 |
| V. Fesih Hakkının Kötüye Kullanıldığının İspatı.....                                                       | 1790 |
| 1. Kötüniyet Tazminat Talepleri Bakımından .....                                                           | 1790 |
| a. Fesih Hakkının Kötüye Kullanılması Teorisi.....                                                         | 1790 |
| b. İspat Yükü.....                                                                                         | 1792 |

|                                                                                            |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 2. Whistleblowing ve İspat.....                                                            | 1809 |
| a. İhbarda Bulunan İşçinin Korunması Kapsamında<br>İspat Yüküne İlişkin Düzenlemeler ..... | 1809 |
| b. Hekim ve Uzmanlar İçin Getirilen Özel Kötüniyet<br>Tazminatı ve İspat .....             | 1820 |
| 3. İşçinin Fesih Hakkını Kötüye Kullanması .....                                           | 1825 |
| § 12. İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞVERENCE GEÇERLİ NEDENLE<br>FESHİ VE İSPAT .....                   | 1829 |
| I. Feshin Biçimsel (Usule İlişkin) Koşulları Bakımından İspat ..                           | 1829 |
| 1. İspat Yüğü.....                                                                         | 1829 |
| 2. İspat Yöntem ve Araçları.....                                                           | 1830 |
| a. Yazılı Fesih Bildirimi .....                                                            | 1830 |
| b. Fesih Sebebinin Açık ve Kesin Bir Şekilde<br>Belirlenmesi.....                          | 1844 |
| c. İşçinin Savunmasının Alınması.....                                                      | 1848 |
| d. Fesih Hakkının Makul Süre İçinde Kullanılması.....                                      | 1855 |
| e. Toplu İşçi Çıkarma Hükümleri ve İspat .....                                             | 1860 |
| II. Geçerli Nedene İlişkin İspat Yükünü Dağıtma Yaklaşımları ..                            | 1862 |
| 1. Genel Olarak.....                                                                       | 1862 |
| 2. Geçerli Nedenle Fesihte İspat Yükünün Belirlenmesi<br>Sorunu .....                      | 1865 |
| 3. İspat Yükünün İşverene Yükletilmesi Yaklaşımı .....                                     | 1865 |
| 4. İspat Faaliyetinin Yargıcın Aktif Rolüyle<br>Dengelenmesi: Fransız Hukuku Modeli .....  | 1868 |
| III. Geçerli Fesih Nedenleri ve İspat Yöntemleri .....                                     | 1871 |
| 1. Geçerli Fesih Nedenleri ve Sınıflandırılması.....                                       | 1871 |
| 2. İşçinin Yeterliliğinden Kaynaklanan Nedenler .....                                      | 1872 |
| a. Genel Olarak.....                                                                       | 1872 |
| b. Yetersiz Performans.....                                                                | 1875 |
| aa. Performans Nedir?.....                                                                 | 1875 |
| bb. Performans Hangi Durumda Yetersiz Kabul<br>Edilir? .....                               | 1876 |

|                                                                                                                    |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| cc. Yetersiz Performansı İspat Yüğü.....                                                                           | 1886 |
| dd. Yetersiz Performansın İspat Araçları.....                                                                      | 1896 |
| aaa. Performans Değerlendirme Sistemleri.....                                                                      | 1896 |
| bbb. Performans Değerlendirme Sistemlerinin<br>Uygulama Koşulları .....                                            | 1897 |
| ccc. Hedef/Kota Hükümleri (Clauses<br>d'objectifs) ve İşçinin Yetersizliğinin<br>İspatı Bakımından Etkisi .....    | 1903 |
| ddd. Diğer İspat Araçları .....                                                                                    | 1906 |
| ee. İşçinin (Karşı) İspat Faaliyetinin Kapsamı .....                                                               | 1907 |
| ff. Feshin Ultima Ratio (Son Çare) Olması<br>İlkesi ve Performans Nedeniyle Fesihlerde<br>Uygulanması .....        | 1910 |
| c. İşçinin Sağlık Bakımından Yetersizliği.....                                                                     | 1917 |
| aa. Sağlık Sebeplerine Dayalı Fesihlerde Haklı<br>Neden-Geçerli Neden İlişkisi.....                                | 1917 |
| bb. İşçinin Sağlık Nedeniyle Yetersizlik<br>Durumunda Geçerli Fesih Koşulları.....                                 | 1926 |
| cc. İşçinin Sağlık Nedeniyle Yetersizlik Durumları...                                                              | 1930 |
| dd. Sağlık Sebeplerine Dayalı Fesihlerde Açıklama<br>ve İspat Yüğü.....                                            | 1932 |
| ee. Feshin Son Çare Olması ve Sağlık Nedenleri.....                                                                | 1946 |
| d. İşçinin Emeklilik Yaşına Gelmesi .....                                                                          | 1953 |
| e. İşçinin İşini Yapması İçin Gereken Mesleki<br>Niteliklerin Kaybı .....                                          | 1960 |
| f. Şüphe Feshi: Güven Kaybı Fesih İçin Yeterli Midir?..                                                            | 1963 |
| aa. Şüphe Feshinin Hukuki Temeli: Alman<br>Hukuku ve Hukukumuza Etkisi.....                                        | 1963 |
| bb. Ren Nehrinin Öteki Tarafı: Fransa'da Güvenin<br>Yıkılmasına Dayalı Fesih Yaklaşımının Reddi.....               | 1971 |
| cc. Değerlendirme: İspat Yüğü ve Standardına<br>İlişkin Kuralları Sarsan Şüphe Feshine<br>“Şüpheyle Yaklaşmak” ... | 1975 |

|                                                                                                                               |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 3. İşçinin Davranışları.....                                                                                                  | 1981 |
| a. Davranışların ve İş Akışına Etkisinin Kanıtlanması ...                                                                     | 1981 |
| aa. Feshe Konu Olabilecek Davranışlar.....                                                                                    | 1981 |
| bb. İşçinin Davranışlarına Dayalı Feshin Yargısal<br>Denetim Adımları.....                                                    | 1981 |
| cc. İşçinin Davranışlarına Dayalı Fesihle İspat<br>Yükü Dağılımı .....                                                        | 1983 |
| b. İşçinin Özel Yaşamına Giren Konular: Mesleki<br>ve Özel Alan Ayrımı ve İşyerine Yansıyan<br>Olumsuzluğun Kanıtlanması..... | 1992 |
| c. Davranışlara Dayanan Fesihle Ultima Ratio İlkesi<br>ve İspat Faaliyeti.....                                                | 2010 |
| 4. İşyerinin veya İşin Gereklerinden Kaynaklanan<br>Nedenler .....                                                            | 2021 |
| a. İşyerinin veya İşin Gereklerinin Anlamı .....                                                                              | 2021 |
| b. İspat Yükü .....                                                                                                           | 2022 |
| c. İspat Faaliyeti ve İspat Araçları.....                                                                                     | 2026 |
| aa. İspat Faaliyeti.....                                                                                                      | 2026 |
| bb. İspat Araçları.....                                                                                                       | 2037 |
| d. Ultima Ratio (Son Çare) İlkesinin Uygulanması<br>Sürecinde İspat.....                                                      | 2039 |
| aa. Son Çare İlkesinin Hukuki Temeli.....                                                                                     | 2039 |
| bb. Son Çare İlkesinin Uygulanmasında İspat<br>Yüküne İlişkin Batı'da ve Ülkemizde Görülen<br>Yaklaşımlar .....               | 2040 |
| cc. İşverenin İşçiyi Başka İşte İstihdam Etme<br>Yükümlülüğü ve İspat.....                                                    | 2046 |
| dd. Son Çare İlkesinin Uygulanması Kapsamında<br>Diğer Önlemler .....                                                         | 2065 |
| e. İşverenin İşten Çıkarılacak Çalışan Seçimine<br>İlişkin Tercihlerinin İspat Faaliyetiyle İlişkisi .....                    | 2069 |
| f. İşletme Gereklerine Dayalı Fesih Kapsamında<br>Baskı Feshi Tartışmaları .....                                              | 2080 |

|                                                                                        |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 5. İşyeri Devri-İşverenin Değişmesine Karşı İşçinin Feshe Karşı Koruması ve İspat..... | 2090 |
| a. İşyerinin veya Bir Bölümünün Devrine İlişkin Esaslar .....                          | 2090 |
| b. İşyeri Devrine İlişkin Uyuşmazlıklarda İspat .....                                  | 2091 |
| § 13. İŞE İADE DAVASINDA YARGILAMA SÜREÇLERİNDE İSPAT .....                            | 2100 |
| I. İş Güvencesinin Yararlanma Koşullarına İlişkin Uyuşmazlıklarda İspat Yüğü .....     | 2100 |
| 1. İspata İlişkin Genel Kural ve İş Güvencesi Bakımından Uygulanabilirliği .....       | 2100 |
| 2. Altı Aylık Süre Koşulu .....                                                        | 2102 |
| 3. 30 İşçi Ölçütü .....                                                                | 2105 |
| 4. Belirsiz Süreli İş Sözleşmesiyle Çalışma Koşulu.....                                | 2110 |
| 5. İş K m. 18 Anlamında İşveren Vekili veya Yardımcısı Olmamak.....                    | 2111 |
| II. Davanın Süresinde Açılmış Olması.....                                              | 2119 |
| 1. Dava Açmak İçin Öngörülen Sürenin Hukuki Niteliği ....                              | 2119 |
| 2. İspat Yüğü.....                                                                     | 2120 |
| 3. İspat Araçları: Yazılı Fesih Bildirimi.....                                         | 2124 |
| III. İşe İade Hükümünün Uygulanma Süreçlerinde İspat .....                             | 2126 |
| 1. İşe İade Sonrası Süreçte Ortaya Çıkan Uyuşmazlıklara Genel Bakış .....              | 2126 |
| 2. İşçinin İşe İade Kararı Sonrası İşverene Başvurusu ve İspatı .....                  | 2127 |
| 3. İşverenin İşe Başlatma Kararı Sonrası Ortaya Çıkan Uyuşmazlıklarda İspat .....      | 2130 |
| a. İşverenin İşe Başlatma Kararının (İşe Davet) Bildirilmesi ve İspat.....             | 2130 |
| b. İşçinin İşe Davet Sonrası İşe Geri Dönüş ve İspat.....                              | 2135 |
| 4. İşe İade Edilmeme Durumunda Ücret ve Tazminat Alacakları Bakımından İspat.....      | 2141 |

## § 14. SÜRESİZ FESİH BİLDİRİMİ İLE (HAKLI NEDENLE)

## FESİHTE İSPAT ..... 2149

- I. İş Sözleşmesinin İşverence Haklı Nedenle Feshinde İspat  
Yükü..... 2149
  1. Genel Olarak..... 2149
  2. Haklı Fesih Bildiriminin Şekli ve İspat ..... 2150
  3. Haklı Fesih Sebebinin Kanıtlanması..... 2155
    - a. Sözleşmenin İfa Edilmemesi ..... 2155
      - aa. Sözleşmenin İşçi Tarafından İfa Edilmemesi  
Durumunda İspat Yüküne İlişkin Genel Esaslar.. 2155
      - bb. İşçinin Devamsızlığı ..... 2158
      - cc. Yapmakla Ödevli Bulunduğu Görevleri  
Hatırlatıldığı Halde Yapmamak ..... 2176
      - dd. Kanundışı Greve Katılma..... 2179
    - b. Sözleşmenin İhlali ..... 2184
      - aa. Özen Yükümlülüğüne Aykırılık ve İspat ..... 2184
      - bb. Sadakat Yükümlülüğüne Aykırı Davranışlar ve  
İspat ..... 2201
        - aaa. İspat Yüküne İlişkin Temel Yaklaşım ..... 2201
        - bbb. Sadakat Yükümlülüğüne Aykırılık Olarak  
Nitelendirilen Durumlar ..... 2203
      - ccc. İspat Araçları..... 2237
      - ddd. İşçinin Davranışların Ayrıca Ceza  
Yargılamasına Konu Olması ..... 2238
    - c. Sözleşmesinin İfasını Olanaksız Kılan veya  
Güçleştiren Sebepler ..... 2247
  4. Haklı Nedenle Feshin Yeniden Vasıflandırılması ..... 2250
- II. İş Sözleşmesinin İşçi Tarafından Süresiz Fesih Bildirimiyle  
Feshinde İspat Yükü ..... 2254
  1. Genel Olarak..... 2254
  2. Haklı Fesih Bildiriminin Şekli ve İspat ..... 2256
  3. Haklı Fesih Sebeplerinin Kanıtlanması..... 2260
    - a. Sözleşmenin İfa Edilmemesi ..... 2260

|                                                                                           |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| b. Sözleşmenin İhlali .....                                                               | 2261 |
| c. Sözleşmenin İfasını Olanaksız Kılan veya<br>Güçleştiren Sebepler .....                 | 2269 |
| III. Fesih Sebebiyle Bağlılık.....                                                        | 2276 |
| 1. İşverenin Fesih Sebebiyle Bağlılığı.....                                               | 2276 |
| 2. İşçinin Fesih Sebebiyle Bağlılığı .....                                                | 2282 |
| IV. Bildirimsiz Fesih Hakkının Süresinde Kullanıldığının İspatı                           | 2284 |
| § 15. BELİRLİ SÜRELİ İŞ SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİNE<br>İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARDA İSPAT..... | 2292 |
| I. Belirli Süreli İş Sözleşmelerinin Sona Erme Koşulları .....                            | 2292 |
| II. Belirli Süreli Sözleşmenin İşveren Tarafından (Haksız)<br>Feshi .....                 | 2294 |
| 1. Bakiye Süre Ücreti (Tazminatı) .....                                                   | 2294 |
| 2. Tazminattan İndirilecek Değerler ve İspat.....                                         | 2298 |
| a. TBK m. 438/2 Hükmü ve Uygulaması .....                                                 | 2298 |
| aa. İspat Yüküne İlişkin Genel Kural.....                                                 | 2298 |
| bb. Diğer Bir İşle Kazanılan Değerlerin İspatı .....                                      | 2299 |
| cc. İşçinin İş Yapmamaktan Dolayı Tasarruf Ettiği<br>Değerlerin İspatı.....               | 2302 |
| b. Düzenlemeye İlişkin Eleştiri ve Çözüm Önerileri.....                                   | 2311 |
| 3. İşçinin 6 Aylık Ücretine Kadar Söz Konusu Olabilecek<br>Ek Tazminat .....              | 2316 |
| 4. Sözleşmenin Feshine Yönelik Cezai Şart<br>Kararlaştırılması ve İspat.....              | 2321 |
| III. Belirli Süreli Sözleşmenin İşçi Tarafından Haksız Feshi.....                         | 2322 |
| 1. Aylık Ücretin Dörtte Birine Eşit Tazminat (TBK M.<br>439/3).....                       | 2322 |
| a. İşverenin Tazminat Talebinin Kapsamı.....                                              | 2322 |
| b. Hükmün Belirsiz ve Belirli Süreli Sözleşmelerde<br>Uygulanması .....                   | 2322 |
| c. Haklı Sebep Olmaksızın İşe Başlamama ve Aniden<br>İş Bırakma Olgularının İspatı .....  | 2325 |

|                                                                                                                           |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| d. İşverenin Zararının Olmadığını Veya Aylık Ücretin Dörtte Birinden Düşük Olduğunu İspat Yükü.....                       | 2326 |
| e. Hükümün Niteliği ve Etkileri .....                                                                                     | 2328 |
| 2. İşverenin Uğradığı Ek Zararlarının Giderilmesi ve İspat .                                                              | 2329 |
| § 16. İŞ SÖZLEŞMESİNİN FESHİ İLE BİRLİKTE SÖZ KONUSU OLABİLECEK MADDİ VE MANEVİ TAZMİNAT TALEPLERİ BAKIMINDAN İSPAT ..... | 2330 |
| I. Haklı Nedenle Sözleşmenin Feshi Durumunda.....                                                                         | 2330 |
| II. Bildirimli Olarak Sözleşmenin Feshi Durumunda .....                                                                   | 2331 |
| III. Haklı Nedenle Sözleşmenin Feshinde Haklı Nedenin İspatlanamaması ve Feshin Haksız Bulunması Durumunda .              | 2333 |
| § 17. İŞ SÖZLEŞMESİNİN FESHİNDE EŞİTLİĞE AYKIRILIK VE AYRIMCILIK TALEPLERİ BAKIMINDAN İSPAT .....                         | 2344 |
| I. Fesih Süreçlerinde Eşit Davranma Yükümlülüğüne Aykırılık ve İspat .....                                                | 2344 |
| II. Fesih Süreçlerinde Ayrımcılık ve İspat .....                                                                          | 2355 |
| 1. Genel Ayrımcılık Sebeplerinin Söz Konusu Olması Durumunda .....                                                        | 2355 |
| 2. Özel Durum: Sendikal Ayrımcılık ve İspatı .....                                                                        | 2357 |
| a. Türk İş Hukukunda Sendikal Özgürlüklerin Özel Olarak Korunmasının Önemi .....                                          | 2357 |
| b. STSK m. 25 ve İşçilerin Hakları.....                                                                                   | 2358 |
| c. İspat Yükü ve Faaliyeti.....                                                                                           | 2361 |
| aa. İspat Metodolojisi.....                                                                                               | 2361 |
| bb. İşçi Bakımından İspat Faaliyeti: Sendikal Ayrımcılık Yapıldığını Gösteren Durumun Ortaya Konulması .....              | 2372 |
| d. İşverenin İspat Faaliyeti: Davranışını Haklılaştırma/Meşrulaştırma.....                                                | 2383 |
| e. Sendikal Ayrımcılığın İspatında Delillerin Hukuka Uygunluğu.....                                                       | 2386 |
| 3. İşyeri Sendika Temsilcisinin Korunmasına İlişkin Düzenlemeler ve İspat .....                                           | 2388 |



|                                                                                                          |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| § 18. İŞ SÖZLEŞMENİN KARŞILIKLI ANLAŞMAYLA SONLANDIRILMASI SÜREÇLERİNDE İSPAT .....                      | 2392 |
| I. İkale ve Gelişimi .....                                                                               | 2392 |
| II. İş Sözleşmesinin İkale ile Sonlandırıldığına İspatı .....                                            | 2396 |
| 1. İspat Yüğü .....                                                                                      | 2396 |
| 2. İspat Araçları .....                                                                                  | 2398 |
| III. İkalenin Denetim Süreci ve İspat .....                                                              | 2399 |
| 1. İkale Sürecinde İrade Sakatlıkları İddiaları ve İspat .....                                           | 2399 |
| 2. İkalenin Maddi Açıdan Denetim Süreci .....                                                            | 2402 |
| a. Denetim Metodolojisi .....                                                                            | 2402 |
| b. İkaleyi İsteyen Tarafın Belirlenmesi ve İspat .....                                                   | 2403 |
| aa. İkale Hazırlığı ve Teklifler .....                                                                   | 2403 |
| bb. İkale Teklifinin Geldiği Tarafın İspatında İkale Metni .....                                         | 2410 |
| c. Makul Yararın Tespiti .....                                                                           | 2412 |
| § 19. İBRANAMELER VE İSPAT GÜCÜ .....                                                                    | 2415 |
| I. İbranamenin Yasal Temeli .....                                                                        | 2415 |
| II. İbranamenin Genel Geçerlilik Koşulları ve İspat .....                                                | 2416 |
| 1. İbra Sözleşmesinin Varlığının İspatı .....                                                            | 2416 |
| a. İspat Yüğü .....                                                                                      | 2416 |
| b. İspat Araçları .....                                                                                  | 2416 |
| 2. İbranamede İrade Sakatlıkları ve İspat .....                                                          | 2428 |
| III. İbranamelerin İşçi Alacaklarının Ödendiğinin Kanıtlanmasında İspat Aracı Olarak Hukuki Etkisi ..... | 2430 |
| 1. Genel Olarak .....                                                                                    | 2430 |
| 2. 6098 Sayılı Kanun Öncesi Dönem .....                                                                  | 2431 |
| aa. Adil Olmayan Ölçüde Güçlenen Miktar İçermeyen İbranameler ... ..                                     | 2431 |
| bb. Miktar İçeren İbranamelerin Miktarla Sınırlı Makbuz Olarak Vasıflandırılması .....                   | 2437 |

|                                                                                       |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 3. 6098 sayılı Kanunun Yaklaşımı ve İbranamenin Geçerlilik Koşulları .....            | 2438 |
| a. Sözleşmenin Sona Ermesinden Sonra 1 Aylık Sürenin Geçmiş Bulunması .....           | 2438 |
| b. İbra Konusu Alacağın Türünün ve Miktarının Açıkça Belirtilmesi.....                | 2443 |
| c. Ödemenin Hak Tutarına Nazaran Noksansız ve Banka Aracılığıyla Yapılması.....       | 2446 |
| d. Maddi ve Manevi Tazminat Davalarında İbraname...                                   | 2450 |
| e. Değerlendirme ve Çözüm Önerileri.....                                              | 2452 |
| §20. ARABULUCULUK TUTANAK VE ANLAŞMA                                                  |      |
| BELGELERİNİN İSPAT GÜCÜ .....                                                         | 2457 |
| I. Arabuluculuk ve Hukuki Temeli.....                                                 | 2457 |
| II. Arabuluculuk Süreçlerindeki Beyan ve Belgelerin Delil Olarak Kullanılamaması..... | 2458 |
| III. Arabuluculuk Anlaşmasının Varlığını İspat .....                                  | 2459 |
| 1. Arabuluculuk Anlaşma Belgesinin İspat Hukukunda Etkisi.....                        | 2460 |
| 2. Anlaşma Belgesinin Geçerliliği .....                                               | 2461 |
| a. Anlaşma Belgesinin Geçersizliğinin Davaya Konu Olabileceği .....                   | 2461 |
| b. Anlaşma Belgesinin Geçerliliğine İtirazlarda İspat Yükü ve Faaliyeti .....         | 2465 |
| c. TBK m. 420 Karşısında Arabuluculuk Anlaşmalarının Geçerliliği .....                | 2469 |
| YARARLANILAN KAYNAKLAR.....                                                           | 2489 |